

TIKUVCHILIK KIYIMLARINI TAYYORLASHDA O'LCHAM OLISHGA PEDAGOGIK NUQTAI NAZARDAN YONDASHISH

Nurmanova Maxfuzo Urozovna; Usmonova Shaxlo Xudoyberdiyevna, Qorayeva Zilola Toxirovna

Dotsent; Iqtisodiyot va Pedagogika Universiteti Samarqand kampusi TATU Samarqand filiali

Annotasiya: Ushbu maqolada tikuvchilik kiyimlarini tayyorlash jarayonida o'lcham olishning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Talabalarga o'lcham olishni o'rgatishda metodik yondashuvlar, amaliy mashg'ulotlarning ahamiyati va texnologik ketma-ketlik tahlil qilingan. Shuningdek, kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda o'lcham olish jarayonining o'rni asoslab berilgan.

Tayanch so'zlar: tikuvchilik, o'lcham olish, pedagogik yondashuv

Аннотация: В статье рассматривается педагогическое значение снятия мерок при изготовлении швейных изделий. Проанализированы методические подходы к обучению учащихся процессу снятия мерок, роль практических занятий и технологическая последовательность выполнения работ. Обоснована значимость данного процесса в формировании профессиональных компетенций.

Ключевые слова: швейное дело, снятие мерок, педагогический подход

Abstract: This article discusses the pedagogical significance of taking body measurements in the process of garment production. Methodological approaches to teaching students how to take measurements, the role of practical training, and the technological sequence are analyzed. The importance of this process in developing professional competencies is substantiated.

Key words: tailoring, taking measurements, pedagogical approach

KIRISH. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni hamda «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» hukumatimiz tomonidan ta'lim-tarbiya jarayonini takomillashtirishga qaratilayotgan yuksak e'tibor namunasidir. Bu hujjatlar O'zbekistonning har jihatdan taraqqiy etishini ta'minlabgina qolmay, shaxs va inson omiliga katta e'tibor berishni taqozo qiladi va barcha sohada o'zgarishlar bo'lishini nazarda tutadi. Yosh avlodni har tomonlama yetuk bo'lishi ta'lim-tarbiya jarayonini to'g'ri tashkil etish bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bunda Oliy ta'lim tizimida "Texnologiya" ta'limi fani o'zining muhim o'rniga ega. Bugungi kunda pedagogika ta'limi tizimida tikuvchilik yo'nalishi muhim o'rin egallaydi. Tikuvchilik kiyimlarini sifatli tayyorlashda to'g'ri o'lcham olish asosiy bosqichlardan biri hisoblanadi. O'lcham olish nafaqat texnik jarayon, balki pedagogik jihatdan ham muhim bo'lib, Talabalarda aniqlik, mas'uliyat, muloqot madaniyati va kasbiy malakalarni shakllantiradi. Shu sababli ushbu jarayonga ta'lim jarayonida ilmiy-pedagogik yondashish talab etiladi.

ASOSIY QISM. Tikuvchilikda o'lcham olish – bu buyurtmachining tana o'lchamlarini aniqlash va to'g'ri belgilash jarayonidir. Pedagogik nuqtai nazardan

qaralganda, o'lcham olishni o'rgatish jarayoni bosqichma-bosqich, tushunarli va amaliy mashg'ulotlarga boy bo'lishi lozim.

Tikuvchilik kiyimlarini tayyorlash uchun avvalo odam qomat tuzilishi haqida keng va har tomonlama ma'lumotga ega bo'lish kerak.

O'lchamlari olinayotgan shaxs qat'iy muayyan holda turishlari darkor: qomatni otadagi holatda saqlab, to'g'ri, zo'riqmasdan turish; bosh, ko'z, quloq gorizontaldan oshmasligi, qo'llar pastga tushirilgan, barmoqlar yozilgan, tizza bukilmagan holda osoyishtalik bilan nafas olinadi. O'lchanadigan odam holatining o'zgarishi tanaga oid ayrim o'lchamlarning o'zgarishiga sabab bo'ladi, shu bois o'lchamlar qat'iy muayyan holatda olinadi. O'lchanadigan shaxs to'g'ri, qo'llari tushirilgan, tovonlari birlashtirilgan, oyoqlarining uchi 15-20 sm ga surilgan, qomatini o'rgangan holatda saqlab turishi kerak.

Barcha chiziqli va yoysimon o'lchamlar 1 mm gacha aniqlik bilan olinadi. O'lchash jarayonida va undan avval barcha uskuna hamda moslamalar sinchiklab tekshiriladi. Bu talab dastavval santimetrli lentaga tegishli, chunki u o'lchamlar natijasida cho'zilib, ishlatishga yaroqsiz holatga kelishi mumkin.

Odam qomatini o'rganish va undan o'lcham olish qomatdagi mo'ljal nuqtalarini bilishni talab etadi. O'lchamlarning aniqligini oshirish uchun ular muayyan antropometrik nuqtalar orasida o'lchanadi. O'lcham belgilari tarmoq standarti 16 ta antropometrik nuqtani ko'rib chiqadi.

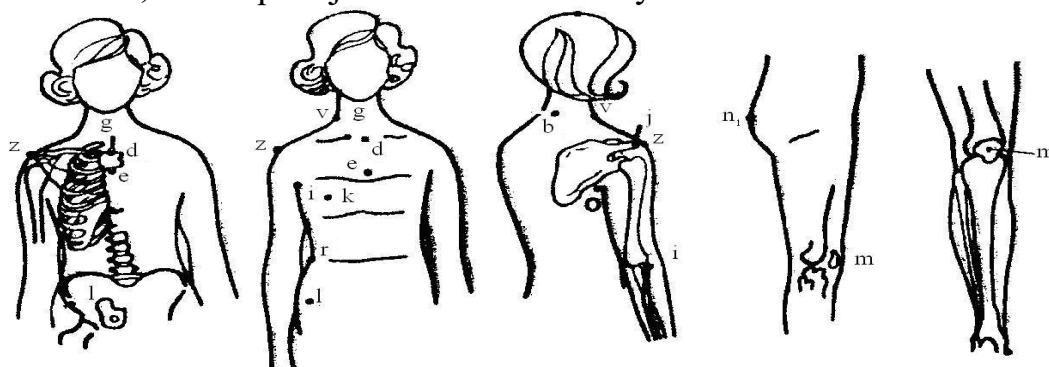
Talabalarga o'lcham olishni o'rgatishda quyidagi pedagogik tamoyillar muhim ahamiyat kasb etadi:

TEXNOLOGIK QISM

Tikuvchilik kiyimlarini tayyorlashda o'lcham olish texnologiyasi quyidagi ketma-ketlikda amalga oshiriladi:

1. Buyurtmachini o'lcham olishga tayyorlash (to'g'ri holatda turishi, qulay kiyimda bo'lishi);
2. Asbob-uskunalarni tayyorlash (santimetr lenta, daftar, ruchka);
3. Asosiy o'lchamlarni olish (bo'y, ko'krak aylanasi, bel aylanasi, son aylanasi);
4. Qo'shimcha o'lchamlarni aniqlash (yelka kengligi, yeng uzunligi va boshqalar);
5. O'lchamlarni yozib olish va tekshirish.

Pedagogik jihatdan bu jarayonda Talabalarga har bir bosqichning ahamiyati tushuntirilib, mustaqil bajarish uchun sharoit yaratiladi.

Konstruktsiyalash maqsadida quyidagi nuqtalardan foydalaniladi:

a-cho‘qqi nuqtasi (bosh eng cho‘qqi nuqtasi);
 b-bo‘yin nuqtasi (ettinchi bo‘yin umurtqasining o‘tkir o‘simta uchi);
 v-bo‘yin asosining nuqtasi (bo‘yinning ayoana chizig‘i yelka qiyaligi chizig‘i bilan kesishgan nuqtasi);
 g-o‘mrov suyagining nuqtasi (o‘mrov suyagining tosh suyagiga birikkan yuqori nuqtasi);
 o-to‘sh suyagining yuqori nuqtasi (to‘sh suyagi yuqorisidagi qirqimning o‘rtasi);
 e-to‘sh suyagi o‘rtasidagi nuqta (to‘sh suyagining o‘rta chizig‘ida to‘rtinchi juft qovurg‘alar uchi birikkan sathda joylashgan);
 j-elka akramial nuqtasi (ko‘krak akramial o‘simtasining yon tomonidagi eng bo‘rtgan nuqtasi)
 z-elka nuqtasi;
 i-tirsak nuqtasi (bilak suyagining tashqi tomonidagi yuqori uchi);
 k-ko‘krak uchi nuqtasi;
 l-qirra nuqtasi (yonbosh suyak qirrasining chetga eng ko‘proq turtib chiqqan nuqtasi);
 m-tizza nuqtasi (tizza qopqog‘ining markazi);
 n-qo‘ltiqning oldingi burchagi (qo‘l pastga tushirilgan holda qo‘ltiq chuqurchasining oldingi cheti hosil qiladigan yoyning eng baland nuqtasi);
 o-qo‘ltiqning orqa burchagi (qo‘l pastga tushirilgan holda, qo‘ltiq chuqurchasining orqadagi cheti hosil qiladigan yoyning eng baland nuqtasi);
 n-dumba nuqtasi (dumbaning eng bo‘rtiq nuqtasi);
 r-bel chizig‘ining balandlik nuqtasi.

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, tikuvchilik kiyimlarini tayyorlashda o‘lcham olish jarayoniga pedagogik nuqtai nazardan yondashish Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. To‘g‘ri tashkil etilgan ta‘lim jarayoni orqali Talabalar nafaqat texnik bilimlarga, balki kasbiy madaniyat va mas‘uliyatga ham ega bo‘ladilar.

2-rasmdan ko‘rinib turibdiki, tikuvchilik kiyimlarini tayyorlashda o‘lcham olishga pedagogik nuqtai nazardan yondashishda IPUda ham muhim ishlar amalga oshirilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Maxmudova D va boshqalar “Muxandislik va kompyuter grafikasi”. - T.: “History and Page”, 2022 y.
2. Komilova X.H., Hamrayeva H.Q. “Kiyim loyihalash asoslari”. - T.: “Ilmziyo”, 2014 y.
3. Toshpo‘latov S.Sh. va boshqalar. “Keng assortimentdagi kiyimlami loyihalash, modellashtirish va badiiy bezash”. -T.: “Faylasuf”, 2014 y.
4. Abdullayeva Q.M. va boshqalar. “Tikuv buyumlami loyihalash, modellashtirish va badiiy bezash”. - T.: “Noshir”, 2016 y.
5. Q.M.Abdullayeva. Tikuehilik buyumlarini loyihalash va modellashtirish asoslari. Nizomiy nomidagi TDPU bosmaxonasi, 2003.